

Pár slov o škapuliari, škapuliarskom bratstve a škapuliarskych milostiach, II. časť

Branislav Krasnovský

22. marca 2024   ✙ Cirkev

---

predchádzajúca časť:

Pár slov o škapuliari, škapuliarskom bratstve a škapuliarskych milostiach, I. časť

***

V prvej časti seriálu som sľúbil, že v tej nasledujúcej sa budem venovať jednotlivým škapuliarom, rozdeleným podľa farby, modlitbám škapuliarových bratstiev a tiež povinnostiam členov škapuliarskych bratstiev.

Keďže však viacero z čitateľov so záujmom reagovalo, ba pýtali sa aj na ďalšie existujúce škapuliare, rozhodol som sa zoznam škapuliarov a škapuliarskych bratstiev rozšíriť a doplniť. Tým pádom sa mierne rozšíri aj celý seriál o škapuliari, ktorý tak bude mať napokon štyri časti, pričom najznámejší hnedý – karmelitánsky škapuliar bol už spracovaný v úvodnej časti seriálu.

Škapuliare môžeme teda rozdeliť podľa farby látky, z ktorej sú vyrobené (biela, belasá, zelená, modrá, modro-čierna, hnedá a čierna). Na nasledujúcich riadkoch však uvediem jednotlivé škapuliare podľa dátumu vzniku.

Škapuliar

zdroj: wikimedia commons

Škapuliare podľa dátumu vzniku:

Biely škapuliar Rádu Najsvätejšej Trojice – trinitársky škapuliar (1193)

Biely škapuliar Panny Márie Milosrdenstva (1218)

Hnedý škapuliar Panny Márie z hory Karmel (1250)

Čierny škapuliar Siedmich bolestí Panny Márie (1255)

Modrý škapuliar Nepoškvrneného počatia Panny Márie (1617)

Červený škapuliar Predrahej Krvi Kristovej (1708)

Čierny škapuliar Spoločenstva utrpenia Ježiša Krista (1720) – škapuliar passionistov (1720)

Päťnásobný škapuliar (1803)

Zelený škapuliar Nepoškvrneného Srdca Panny Márie (1840)

Červený škapuliar Umučenia Nášho Pána a Najsvätejšieho Srdca Pána Ježiša a Panny Márie (1846)

Čierny škapuliar chorých (1860)

Biely škapuliar Nepoškvrneného Srdca Panny Márie (1877)

Modročierny škapuliar sv. Michala archanjela (1880)

Biely škapuliar sv. Benedikta (1882)

Škapuliar Svätej tváre (1885)

Biely škapuliar Panny Márie dobrej rady (1893)

Biely škapuliar sv. Jozefa (1898)

Červený škapuliar Najsvätejšieho Srdca Ježišovho a Srdca Panny Márie (1900)

Biely škapuliar sv. Dominika (1903)

Biely škapuliar Rádu Najsvätejšej Trojice pre vykupovanie zajatcov (1193), trinitársky škapuliar

Trinitári sú katolícky rád, ktorý vznikol vo Francúzsku v 12. storočí a jeho cieľom bolo vykupovať zajatcov z moslimského zajatia. Zakladateľmi rádu boli svätý Felix z Valois a svätý Ján z Mathy, ktorí mali víziu o vykupovaní zajatcov z rúk neveriacich. Rád sa riadil augustiniánskou regulou, okrem vykupovania zajatcov a charity šíril tiež úctu k Najsvätejšej Trojici.

Kríž trinitárov

zdroj: wikimedia commons

Pri ráde trinitárov vznikli pomerne skoro aj spoločenstvá zbožných laikov, ktorí sa stali základom tretieho rádu (terciári) a ktorí cítili túžbu zúčastňovať sa na zbožnom duchovnom živote trinitárskej komunity. Členovia rádu sa venovali aj charite, dnes má rád nielen kňazov či bratov, ale aj sestry a rastúce množstvo laikov. V Európe v súčasnosti pôsobí najmä vo Francúzsku, Španielsku a Taliansku, aktivity rádu sú však najsilnejšie v Latinskej Amerike, Ázii a tiež Afrike.

Veľmi rýchlo po vzniku rádu sa objavil aj trinitársky škapuliar, tvorený je trinitárskym krížom (modré a červené brvno kríža). Podľa jedného z vysvetlení modré rameno kríža oddeľuje Nebo a Zem a červené je symbolom Božej lásky a milosti prúdiacej z Nebies na Zem.

Trinitársky škapuliar posväcuje trinitársky kňaz, nosia ho najmä členovia trinitárskeho rádu a trinitárski terciári. Jeho nositelia sa môžu spoľahnúť na pomoc Panny Márie, plnomocné odpustky a pomoc v hodine smrti.

Biely škapuliar Panny Márie, Matky Milosrdenstva (1218)

Škapuliar je spojený so sv. Petrom Nolascom, rodákom z Barcelony, ktorý ktorý podobne ako trinitári sv. Felix z Valois či sv. Ján z Mathy, sústredil svoju pozornosť na vykupovanie španielskych kresťanských otrokov z moslimského zajatia.

Sv. Peter Nolasco bol členom rádu mercedariánskych rytierov, známych aj ako Kráľovský nebeský a vojenský rád Našej Milosrdnej Panej a vyslobodenia zajatcov – skrátene mercedariáni. Od roku 1317 z rádu odišla jeho vojenská vetva (rytieri odišli do bojového rádu Montesa) a rád sa tak stal čisto duchovným.

Erb mercedariánskych rytierov

zdroj: wikimedia commons

Škapuliar je bielej farby s vyobrazením Panny Márie Matky Milosrdenstva a emblémom mercedariánskych rytierov. Podobne ako v prípade trinitárov, aj nositelia bieleho škapuliara získavajú plnomocné odpustky za zvyčajných podmienok (vylúčenie pripútania k hriechu, predpísané modlitby, modlitba na úmysel pápeža).

Členmi škapuliarskeho bratstva Panny Márie, Matky Milosrdenstva sa môžu stať záujemcovia (väčšinou zo Španielska) v deň sviatku sv. Petra Armengola (27. apríl), sv. Petra Nolasca (6. máj), sv. Raymonda Nonnata (31. august), sv. Márie de Cervellione (19. september), na Sviatok Panny Márie, Matky Milosrdenstva (24. september), sv. Serapiona (14. november) a sv. Petra Pascuala (6. december).

Nositelia bieleho škapuliara Panny Márie Milosrdenstva sa môžu spoľahnúť na pomoc Panny Márie v hodinu smrti, ako aj na ďalšie milosti spomenuté už pri hneďom karmelitánskom škapuliari.

Hnedý škapuliar Panny Márie z hory Karmel (1250)

Ako som už uviedol vyššie – informácie o hneďom karmelitánskom škapuliari si môžete prečítať v prvej časti: *Pár slov o škapuliari, škapuliarskom bratstve a škapuliarskych milostiach, I. časť*

Čierny škapuliar Sedembolestnej Panny Márie (1255)

Škapuliar vznikol v 13. storočí a je spojený s rádom servitov. Regulu rádu potvrdil pápež Alexander IV.

Členovia rádu uctievali Sedem bolestí Panny Márie:

- Simeonovo proroctvo, ktorý predpovedal osud jej Syna Nášho Pána Ježiša Krista;
- útek Svätej rodiny do Egypta;
- strata dvanásťročného Ježiša v Chráme;
- stretnutie Panny Márie so svojím Božím synom na krížovej ceste;
- Ukrižovanie Ježiša Krista;
- prebodnutie boku Ježiša kopijou (alebo sňatie s kríža) a
- pochovanie Ježiša do hrobu.

(Týchto sedem bolestí býva znázorňovaných ako sedem mečov, ktoré prebodli srdce Panny Márie.)

Sedembolestná Panna Mária

zdroj: wikimedia commons

Rád servitov je jedným z katolíckych žobravých rádov. Vznikol v talianskej Florencii na Veľký piatok roku 1239. Založilo ho sedem bohatých kupcov, ktorí opustili svoj dovtedajší spôsob života, a stali sa služobníkmi Panny Márie. Svoj prvý kláštor založili na hore Monte Senario pri Florencii. Rozšírili sa po celej Európe a následne aj do sveta. Rád sa riadil regulou sv. Augustína. Pre prípadných záujemcov dávame do pozornosti tiež náš nedávny článok o servitoch – <https://christianitas.sk/sedem-svatych-zakladatelov-radu-servitov/>

Obraz siedmich zakladateľov rádu servitov: sv. Alexius a jeho druhovia

zdroj: wikimedia commons

Členovia bratstva Čierneho škapuliara Sedembolestnej Panny Márie by mali nosiť škapuliar posvätený kňazom rádu servitov, pričom tiež osobitne uctievať Utrpenie Ježiša Krista a Panny Márie. Denne sa modlia 15 minút servitské modlitby k Sedembolestnej Panne Márii, modlitby Zdravas Mária a Salve Regina. Je tiež potrebné vykonať skutok milosrdenstva voči osobám, ktoré trpia telesne, duchovne či mentálne.

Členovia bratstva Čierneho škapuliara Sedembolestnej Panny Márie sa môžu spoľahnúť na pomoc Panny Márie v hodine svojej smrti, zvyšovanie kvality svojho duchovného života a orodovanie Panny Márie za

člena škapuliarskeho bratstva u svojho Syna a Nášho Pána Ježiša Krista.

Čierny škapuliar bol v minulosti obľúbený aj na Slovensku, pretože Sedembolestná Panna Mária je tiež patrónkou Slovenska.

Belasý škapuliar Nepoškvrneného počatia Panny Márie (1617)

Belasý škapuliar Nepoškvrneného počatia Panny Márie súvisí s neapolskou mystičkou Orsolou Benincasa (1547 – 1618), zakladateľkou oblátok Nepoškvrneného počatia, neskôr známych ako teatínske sestry Nepoškvrneného počatia. Panna Mária sľúbila špeciálnu ochranu všetkým, ktorí budú tento škapuliar nosiť. Veľkým ctiteľom modrého škapuliara bol tiež pápež Klement X.

Belasý škapuliar

zdroj: wikimedia commons

Neapolská mystička Orsola Benincasa mala na Hromnice roku 1617 videnie Panny Márie v bielom rúchu a s belasým plášťom, ako drží v náručí malého Ježiška. Počas tohto videnia prosila o milosti pre laikov, ktorí si ctili Nepoškvrnené počatie Panny Márie a boli pripravení žiť čistým spôsobom života v profánnom svete.

Pán Ježiš sv. Orsole Benincasa povedal, žeby chcel, aby vytvorila pustovňu, kde by žilo tridsaťtri panien odetých v takom istom belasom a bielom šate, aký mala počas videnia na sebe Panna Mária. Následne prosbe sv. Orsoly Benincasa vyhovel, takže sv. Orsola uvidela veľké množstvo anjelov, roznášajúcich belasé škapuliare.

Členovia bratstva Belasého škapuliara sú organizovaní okolo teatínov a tento škapuliar by mal posvätiť teatínsky kňaz. Milosti, prisľúbené členom Belasého škapuliara Nepoškvrneného počatia Panny Márie sú obdobné ako v prípade karmelitánskeho škapuliarskeho bratstva. Členovia bratstva Belasého škapuliara majú uctievať Nepoškvrnenú Panu Máriu a modliť sa za obrátenie hriešnikov. Belasý škapuliar je súčasťou Päťnásobného škapuliara redemptoristov.

Červený škapuliar Predrahej Krvi Kristovej (1708)

Prvé Bratstvo Červeného škapuliara Predrahej Krvi Kristovej sa objavilo v Španielsku a krátko na to aj v talianskej Ravenne. Rozmach bratstva je spojený s talianskym kňazom Albertinim zo San Nicola Carcere v Ríme, ktorý v Taliansku šíril úctu k Predrahej Krvi Kristovej. Uvedený kňaz bol veľkým odporcom Francúzskej revolúcie (1789 – 1799), ako aj silný odporcom francúzskych okupačných aktivít na Apeninskom polostrove.

Členovia tohto škapuliaroveho bratstva sa modlia v prvom rade za obrátenie hriešnikov a za duše v Očistci. Veľkým prívržencom tohto škapuliarskeho bratstva bol pápež Pius VII. Členovia pôsobili tiež v Británii v kostole sv. Wilfrida v Staffordshire a bratstvo sa šírilo od polovice 19. storočia aj v Spojených štátoch.

Milosti spojené s nosením tohto škapuliara sú obdobné ako v prípade karmelitánskeho škapuliara.

Čierny škapuliar Spoločenstva utrpenia Ježiša Krista (1720)

Čierny škapuliar Spoločenstva Utrpenia Ježiša Krista (lat. *Congregatio Passionis Iesu Christi*) je priamo spojený s kongregáciou, ktorá od svojho vzniku kladla dôraz na Utrpenie nášho Pána Ježiša Krista.

Symbolom kongregácie je Najsvätejšie Srdce Ježišovo s krížom. Kongregáciu založil svätý Pavol z Kríža, ktorý presadzoval, aby passionisti „viedli život s energiou jezuitov v samote kartuziánov“.

Symbol passionistov sa nachádza aj na passionistickom škapuliari

zdroj: wikimedia commons

Prvý kláštor passionistov vznikol na Monte Argentario pri meste Orbetello v Toskánsku. Regulu rádu potvrdil pápež Benedikt XIV. v roku 1747. Pod vedením sv. Pavla z Kríža vzniklo v priebehu približne tridsiatich rokov dvanásť kláštorov v strednom Taliansku a sv. Pavol z Kríža stál aj pri zrode ženskej vetvy passionistov. Členovia rádu žili nesmierne asketickým životom, pričom prvotnú regulu rádu odmietal Vatikán schváliť, pretože bola príliš prísna. Rehoľný odev je čierny so symbolom kongregácie a s nápisom Jesu XPI Passio – Utrpenie Ježiša Krista.

Passionisti okrem sľubov čistoty, poslušnosti a chudoby skladajú aj sľub šíriť úctu k Utrpeniu nášho Pána Ježiša Krista. K najznámejším svätcom kongregácie patria sv. Pavol z Kríža, sv. Vincent Maria Strambi, sv. Gabriel Possenti, laická členka sv. Gemma Galgani či sv. Innocent od Nepoškvrneného počatia Panny Márie, ktorý zahynul počas španielskej občianskej vojny.

Passionistický škapuliar vznikol na základe videnia sv. Pavla z Kríža. Škapuliar bol obzvlášť drahý veriacim, ktorí si chceli uctiť Utrpenie nášho Pána Ježiša Krista. Členovia majú nosiť škapuliar a viesť katolícky morálny život.

Škapuliar je z čiernej látky, ktorá má na prednej strane Kristovo Srdce korunované bielym krížom a slová Jesu XPI Passio sit semper in cordibus nostris (Umučenie Ježiša Krista nech je navždy v našich srdciach). Na chrbte môže byť len čierna látka alebo ukrižovaný Kristus. Členovia bratstva získavajú množstvo plnomocných odpustkov a ochranu Panny Márie.

Pätnásobný škapuliar - redemptoristický škapuliar (1803)

Pätnásobný škapuliar, ako bolo spomenuté už v úvode, tvoria škapuliare **biely** (trinitársky škapuliar), **modrý** (škapuliar Nepoškvrneného počatia), **červený** (Umučenie Nášho Pána Ježiša Krista a Najsvätejšieho Srdca Pána Ježiša a Panny Márie), **hnedý** (karmelitánsky škapuliar) a **čierny** (škapuliar Siedmich bolestí Panny Márie, známy aj ako škapuliar servitov). Bližšie informácie o týchto škapuliaroch budú nasledovať pri rozoberaní jednotlivých farieb.

Pätnásobný škapuliar

zdroj: wikimedia commons

Pätnásobný škapuliar tvorili najprv len škapuliare – **biely**, **belasý**, **hnedý** a **čierny**, keď redemptoristi v roku 1803 dostali právo spojiť viacero škapuliarov do jedného škapuliara. V roku 1847 získali právo pridať k uvedenej štvorici aj **červený** škapuliar Umučenia Nášho Pána Ježiša Krista a Najsvätejšieho Srdca Pána Ježiša a Panny Márie, čo následne v roku 1886 potvrdil aj pápež Lev XIII. Tento škapuliar môže od roku 1886 posvätiť ktorýkoľvek katolícky kňaz.

Biely trinitársky škapuliar - je spojený s rádom trinitárov. Na vyobrazení je červeno-modrý trinitársky kríž, nosia ho najmä terciári – členovia laického tretieho rádu trinitárov, ktorí pôsobia dnes v Európe najmä v Španielsku, Taliansku a Francúzsku, svoju činnosť však rád vyvíja najmä v Afrike, Ázii a Latinskej Amerike. Biely škapuliar vysväcuje trinitársky kňaz.

Červený škapuliar Umučenia Nášho Pána Ježiša Krista a Najsvätejšieho Srdca Ježiša Krista a Panny Márie bol odhalený sestre Apolíne Andriveau z Kongregácie Milosrdných sestier svätého Vincenta de Paul v roku 1846. Každému, kto ho nosí, budú udelené nezaslúžené milosti, bude rásť vo viere a každý piatok získa úplné odpustenie všetkých svojich hriechov, pričom bude rásť vo viere, nádeji a láske. Pápež Pius IX. schválil tento škapuliar v roku 1847.

Belasý škapuliar Nepoškvrneného počatia Panny Márie súvisí s talianskou mystičkou, sestrou Orsulou Benincasa (1547 – 1618), rodáčkou z Neapola zakladateľkou oblátok Nepoškvrneného počatia, neskôr známych ako teatínske sestry Nepoškvrneného počatia. Panna Mária prisľúbila špeciálnu ochranu všetkým, ktorí budú nosiť jej Belasý škapuliar, veľkým ctiteľom modrého škapuliara bol tiež pápež Klement

X.

Ako som už písal v prvej časti, **hnedy škapuliari** je najstarší a je známy tiež ako škapuliari Panny Márie z hory Karmel – je spätý s Pannou Máriou z hory Karmel a zo svätým Šimonom Stockom. Panna Mária prisľúbila všetkým, ktorí budú nosiť hnedy škapuliari, že nezakúsia pekelný oheň, z Očistca budú vyslobodení najbližšiu sobotu a ak umrú v stave ťažkého hriechu, vymodlí im dar dokonalej ľútosti. Veľkým ctiteľom hnedého škapuliara bola väčšina pápežov, hnedy škapuliari a Pannu Máriu z hory Karmel videla aj sestra Lucia vo Fatime v roku 1917, rovnako ako svätý Dominik Guzmán, zakladateľ dominikánov.

Čierny škapuliari Siedmich bolestí Panny Márie súvisí s bratmi servitmi (Rád služobníkov Máriiných, lat. *Ordo servorum Mariæ*, skrát. *O.S.M.*). Tento žobravý rád vznikol v 13. storočí v Ríme a ten kto nosí tento škapuliari, získa od Panny Márie osobitnú ochranu v hodinu svojej smrti.

Zelený škapuliari - škapuliari Nepoškvrneného Srdca Panny Márie

Zelený škapuliari je darom Nepoškvrneného Srdca Panny Márie pre záchranu hriešnikov. Zverila nám ho Nebeská Matka prostredníctvom sestry Justíny Bisqueyburu, Dcéry kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul v roku 1840.

Sestra Justína Biskeyburu sa narodila v roku 1817 vo Francúzsku. Pochádzala zo zbožnej katolíckej rodiny, vo veku 22 rokov vstúpila do Spoločnosti dcér kresťanskej lásky sv. Vincenta de Paul. Medzi sestrami sa jej viackrát zjavila Panna Mária. Prvé takéto zjavenie mala v januári 1840 počas duchovných cvičení.

Zelený škapuliari Nepoškvrneného Srdca Panny Márie

zdroj: wikimedia commons

Panna Mária mala oblečené dlhé biele šaty siahajúce k bosým nohám, bledomodrý plášť, po pleciah rozpuštené vlasy bez závoja. Ruky držala na srdci, z ktorého vychádzali žiariace lúče. 8. septembra 1840, na sviatok narodenia Panny Márie, mala sestra Justína počas rozjímania opäť zjavenie Panny Márie. Panna Mária držala v pravej ruke svoje srdce, z ktorého vychádzali plamene a v druhej ruke držala na špeciálnej šnúrkke škapuliari zo zelenej látky. Na jednej strane škapuliara bol obraz Panny Márie, na druhej bolo zobrazené horiace srdce, z ktorého vychádzali lúče jasnejšie ako slnko a priehľadné ako krištáľ.

Srdce bolo prebodnuté mečom, okolo neho bol nápis: „*Nepoškvrnené Srdce Panny Márie, oroduj za nás teraz i v hodinu smrti našej!*“ Nad Nepoškvrneným Srdcom Panny Márie vyčnieval zlatý kríž. Panna Mária v zjavení sestre Justíne Bisqueyburu zdôraznila: „*Tento znak má prostredníctvom dcéry kresťanskej lásky prispieť k obráteniu hlavne neveriacich a pripraviť ich na dobrú smrť.*“

Pri novom zjavení v roku 1846 Panna Mária upresnila: „*Tento škapuliar nie je ako ostatné... Stačí, keď kňaz posväťí škapuliar, a potom ho niektorý hriešnik alebo neveriaci nosí. Možno mu ho dať aj bez jeho vedomia do šiat, do postele alebo do izby. Nech sa denne pomodlia povzdych uvedený na škapuliari: „Nepoškvrnené Srdce Panny Márie, oroduj za nás teraz i v hodinu našej smrti!*“

Ak sa osoba, ktorá nosí škapuliar, nemodlí túto modlitbu, má sa ju miesto nej pomodliť ten, kto jej ho dal. Ku škapuliaru sa viažu mnohé milosti, ktoré sú úmerné stupňu dôvery – to znázorňujú líče rôznej veľkosti, vychádzajúce zo Srdca Presvätej Panny.

Zjavenie Zeleného škapuliara je jedným z prejavov lásky Panny Márie k hriešnikom. Vyzýva nás, aby sme sa celkom oddali jej Nepoškvrnenému Srdcu a vo svojich srdciach neochvejne dôverovali mocnému príhovoru Panny Márie u Boha.

Zelený škapuliar môže pomôcť:

- dušiam, u ktorých sa obávame, že sú v moci zlého ducha;
- chorým, ktorým hrozí smrť a nie sú v stave posväcujúcej milosti a nie sú zmierení s Bohom.

Pri posvätení nie je potrebná žiadna osobitná formulka, ani špeciálna modlitba, Zelený škapuliar môže posvätiť ľubovoľný kňaz. Zelený škapuliar je možné dať osobe aj bez vedomia do jej šiat, postele, postačuje, keď sa Zelený škapuliar nachádza v izbe osoby, ktorej chceme pomôcť. Dokonca aj osoba, ktorú chceme priviesť k Bohu a odmieta túto modlitbu, alebo už v chorobe nie je schopná sa túto modlitbu modliť kvôli svojmu vážnemu zdravotnému stavu, je možné sa túto modlitbu s dôverou v Božie milosrdenstvo modliť namiesto nej.

Modlitba pri Zelenom škapuliari je len jedna a postačuje sa ju pomodliť len 1x denne v znení: „*Nepoškvrnené Srdce Panny Márie, oroduj za nás teraz i v hodinu smrti našej!*“

Zelený škapuliar sa nerozdáva veriacim tak bežne ako iné škapuliare, pretože je špeciálne určený na obrátenie zatvrdnutých hriešnikov, ktorí sú na hrane života a smrti, podobne ako Zázračná medaila, pretože Panna Mária tento škapuliar určila špeciálne na obrátenie hriešnikov, zvlášť tých, ktorí sú už blízko Najvyššieho sudcu, no odmietajú sa zmieriť a činiť pokánie.

Ako uvádza zdroj (<https://www.vincentky.sk/duchovne-dary/zeleny-skapuliar/>), generálny prokurátor Misiijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul Mons. Borgogno urobil potrebné opatrenia pre obdržanie cirkevného schválenia Zeleného škapuliara.

V liste z 3. apríla 1870 uviedol: „*Informoval som Svätého Otca Pia IX. o Zelenom škapuliari a o milostiach obrátenia niekoľkých zaťatých hriešnikov.*“

Požiadaval ma, aby som mu ukázal jeden Zelený škapuliar. Pozorne si ho poprezeral a povedal: „*Je to pekný náboženský obraz!*“ Napokon dodal: „*A čo si želáte v tomto ohľade?*“, „*Nič iné, Svätý Otče, len aby dcéry kresťanskej lásky mohli tieto škapuliare zhotovovať a rozdávať.*“ Pápež Pius IX. láskavo vyhlásil: „*Dajte vedieť týmto dobrým sestrám, že schvaľujem zhotovovanie a rozdávanie Zeleného škapuliara!*“

(Pokračovanie)

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/par-slov-o-skapuliari-skapuliarskom-bratstve-a-skapuliarskych-milostiach-ii-cast/>